

Preventivní program školy na školní rok 2023/2024

Preventivní program školy je celoroční plán zahrnující aktivity, které jsme schopni v našich podmínkách zajistit. Je závazným dokumentem školy a je součástí ročního plánu školy. Preventivní program je konkrétní dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj sociálně komunikativních dovedností.

Je zpracován na období jednoho školního roku, zodpovídá za něj metodik prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je pravidelně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti je součástí výroční zprávy. Na tvorbě a realizaci preventivního programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci. Garantem programu je ředitel školy.

Při jeho zpracování postupujeme dle metodického doporučení MŠMT platného od 1. 11. 2010. V současné době je Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, jak se dokument oficiálně jmenuje, k dispozici na stránkách MŠMT (od 14. 2. 2012) pod názvem: **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže pod č.j. 21291/2010-28**

1. Obecná východiska minimálního preventivního programu

Při všech školních aktivitách a činnostech klademe důraz na podporu a tvorbu školního a třídního klimatu jako základu pro komplexní výchovně-vzdělávací činnost. K dosažení tohoto cíle využíváme mnoha různorodých aktivit zajišťovaných interně – učiteli, pracovníky ŠPP – např. třídnické hodiny nebo externě – např. preventivní programy. Dále jsou prvky prevence zabudovány i ve výchovně-vzdělávacích plánech jednotlivých vyučujících.

Ve třídách prvního stupně každý třídní učitel pracuje s dětmi podle aktuálních potřeb, do vzdělávání zařazuje pravidelné třídnické hodiny, využívá při nich často formy komunitního kruhu a dále využívá materiálů pro podporu tvorby kolektivu, upevňování vztahů ve třídě, tvorbě bezpečného a respektujícího klimatu ve třídě, které jsou k dispozici učitelům ve školním sdíleném prostředí.

Na druhém stupni se nám podařilo personálně obsadit předmět Výchova k občanství třídními učiteli. V rámci tohoto předmětu pravidelně zařazují učitelé prvky osobnostní sociální výchovy do vzdělávání opět formou třídnických hodin.

Zaměření preventivního působení lze rozdělit podle věku žáků do tří skupin:

A/ První až třetí ročník – za prioritní se považuje:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- pohodové začlenění do kolektivu, dobré vztahy s vrstevníky
- předcházení nemocem a úrazům, osobní hygiena, vhodné oblečení

Zejména v této skupině je věnována velká pozornost včasnemu odhalování specifických poruch učení nebo jiných oslabení či postižení.

B/ Čtvrtý až sedmý ročník – za prioritní se považuje:

- výchova ke zdravému životnímu stylu, 1. pomoc
- osobní bezpečí, preference pozitivních životních cílů
- vysvětlování rizik, se kterými je spojeno užívání legálních i nelegálních návykových látek, nadměrný čas věnovaný moderním technologiím, prevence poruchy příjmu potravy, šikany apod.
- pochopení fungujících vztahů v kolektivu, povědomí o právech a povinnostech dítěte
- adaptace na přechod z prvního stupně na druhý stupeň
- problémy s dospíváním
- nebezpečí v online světě – kyberšikana, bezpečné chování na internetu, sociální síťe

Dále jsou žákům předávány informace o centrech odborné pomoci /linky důvěry, PPP a další/. Žákům jsou doporučovány vhodné volnočasové aktivity.

C/ Osmý a devátý ročník – za prioritní se považuje:

- výchova k odpovědnosti za zdraví své a druhých osob
- etická a právní výchova
- právní odpovědnost „patnáctiletých“
- volba povolání – klíč k vlastnímu potenciálu
- dospívání, rodina, 1. pomoc
- nebezpečí v online světě – kyberšikana, bezpečné chování na internetu, sociální síťe

Učitelé věnují zvýšenou pozornost rizikovým skupinám žáků. Žáci jsou seznamováni se způsoby asertivního chování – umět se přiměřeně prosadit a umět vhodně odmítnout rozličné nežádoucí „nabídky“ okolí. Znovu doporučujeme vhodné volnočasové aktivity. V osmé a deváté třídě začíná systematická profesní příprava, dochází k četnější spolupráci s rodiči /třídní učitel a výchovný poradce/.

2. Jednorázové akce

V rámci specifické primární prevence je vždy na daný školní rok zpracován plán preventivních akcí. Některé aktivity se pravidelně opakují, některé se doplňují vždy podle aktuálních potřeb.

Nejdůležitější akce jsou schváleny v plánu práce školy na celý školní rok, další jsou doplňovány do měsíčních plánů aktivit školy. Tyto plány jsou pro všechny přístupné prostřednictvím programu Bakaláři a mnohé jsou prezentovány na webových stránkách školy.

Konkrétní pravidelné aktivity podporující primární prevenci:

- v závislosti na počasí většinou na konci září začínáme s tradičním výukovým projektem, který je naplňován **exkurzemi jednotlivých tříd do Krkonoš**. Třídy se svými vyučujícími se od mladších žáků nejprve seznamují s nejbližším okolím, postupně ve vyšších třídách se vydávají dále a dále do našich nejbližších hor,
- Žáci 4. a 5. tříd absolvují v září **tradiční výuku dopravní výuky na dopravném hřišti** v Košťálově, kde získají své první „řidičské průkazy“,
- pro žáky 3. a 4. tříd je určen **kurz plavání** v místním bazénu,
- uskutečňujeme i další výukové programy dle nabídky KRNAP (myslivost, stezka pro nevidomé, Den Země atd.),
- v prvních týdnech v říjnu pořádá naše škola **Adaptační kurz zaměřený na tvorbu kolektivu, vztahů ve třídě a klima třídy pro žáky 6. A a další týden pro žáky 6. B. třídy**. Program tradičně organizujeme na Rýchoršské boudě v první zóně KRNAP. Pro podporu práce třídních učitelů využíváme spolupráci s pracovníky z PPP Semily a školní psycholožku, které jim

pomáhají harmonizovat vztahy a nastavovat pravidla v nově vzniklých kolektivech. **Tento program vnímáme jako nejdůležitější část všeobecné primární prevence na začátku druhého stupně základní školy,**

- **spolupráce s PPP Semily.** Metodické semináře pro výchovnou poradkyni a pro metodičku prevence v probíhají vždy dvakrát ročně – podzimní a jarní setkání. Náplň programu zajišťují pracovníci PPP Semily nebo další přizvaní odborníci,
- **součinnost všech členů ŠPP** (výchovná poradkyně, metodik prevence, školní psychog, školní speciální pedagog, asistentky pedagoga) s ostatními členy pedagogického sboru nejen při vzdělávání žáků se SVP, ale i ostatních.
- pro žáky organizujeme i celou řadu kulturních programů a návštěv divadel - žáci devátých ročníků, mají naplánovaný zájezd do ND v Praze, šesté až osmé třídy navštíví Klicperovo divadlo v Hradci Králové, další třídy navštěvují kulturní programy v místním společenském domě Jilm,
- **deváté ročníky navštíví ÚP Semily**, kde žáci absolvují test profesní diagnostiky, v rámci volby povolání průběžně navštěvují místní průmyslové podniky,
- v březnovém termínu plánujeme **lyžařský kurz** pro 7. třídy, v předprázdninovém termínu **vodácký kurz 8. tříd**,
- v zimních měsících organizujeme tradiční **sportovní lyžařský den** a na jaře **branný den**, který je spojený s praktickým vyzkoušením základů první pomoci,
- pro žáky 7. tříd připravujeme **Besedu na téma dospívání: Čas proměn**.
- v nabídce naší školy je celá řada zájmových mimoškolních útvarů, kde žáci mohou trávit svůj volný čas. Sportovně talentovaní žáci dodržují propracovaný systém tréninků. Sportovní vyžití je však umožněno i žákům ostatním. V letošním školním roce práci zahájily kroužky jazykové, matematické, dramatické i přírodnovědně zaměřené. Každoročně probíhá řada zážitkových programů, kurzů a exkurzí pro všechny ročníky. Pravidelné aktivity jsou zakotveny v ŠVP. Pedagogové velmi úzce spolupracují a společně rozhodují o vhodnosti jednotlivých programů a akcí,
- v nabídce vyplnění volného času žáků spolupracujeme s **ICM (Informační centrum mládeže) Jilemnice**. V prostorách ICM mají možnost trávit svůj žáci volný čas pod dohledem odborné pracovnice,
- velmi důležitá je i spolupráce školy s pracovníky **OSPOD** Jilemnice. Pracovníci OSPOD pořádají každoročně setkání všech metodiků okolních ZŠ a SŠ a podporují tím jejich spolupráci a komunikaci. S pracovníky OSPOD také řešíme konkrétní problémy některých žáků.

Programy, které pro školu zajišťují jiné organizace

- **Táhneme za jeden provaz** – program všeobecné primární prevence zajišťovaný pravidelně pro žáky 3. a 4. tříd ve spolupráci s p. Jiříštem ze společnosti Čmelák a za podpory MAS. Program má časovou dotaci dvakrát čtyři vyučovací hodiny + konzultace s třídními učiteli před a po ukončení programu.
- **Společnost Semiramis z. ú, (Centrum primární prevence Královéhradeckého kraje** Tato společnost poskytuje služby v oblasti specifické primární prevence rizikového chování pro žáky obou stupňů základní školy. Zaměření programů je na podporu zdravého životního stylu, na rozvoji osobnosti a na posilování pozitivních mezilidských vztahů a vzájemné tolerance. V průběhu minulých školních let byl celý pedagogický sbor proškolen lektory této společnosti. Každý pracovník školy absolvoval v pěti dvoudenních blocích praktické, sebezkušenostní

semináře na vybraná téma - efektivní třídnické hodiny, komunikace s rodiči žáků, Jak předejít syndromu vyhoření a další. Zároveň nám tato společnost poskytne dva roční vstupy lektorů primární prevence do námi vybraných tříd. V letošním školním roce plánujeme tyto programy pro žáky těchto tříd: 4., 5. B, 6. A a 6. B. V rámci programu působí vždy dvě lektorky ve třídě v časové dotaci tří vyučovacích hodin. Programy jsou plánovány dvakrát ročně, jednou za každé pololetí školního roku. Pro 4. třídu jsou plánovaná téma: Vyplouváme a Hračka jménem počítač, pro 5. třídu téma Já mezi ostatními a Vzhůru na 2. stupeň a pro 6. třídy téma Vyplouváme na 2. stupeň a Táhneme za jeden provaz. Na konkrétní aktivity programu navazují třídní učitelé s dalšími činnostmi v rámci třídnických hodin.

- **Centrum psychologických služeb, Liberec, lektor Mgr. Petr Šolc**

Program tohoto lektora si „osahali“ třídní učitelé v rámci projektových dnů realizovaných firmou Škoda Auto. Objednali jsme ho pro žáky 7. A a 7. B. Pro každou třídu budou realizovány tři dvouhodinové bloky aktivit s danou třídou na téma zlepšení kvality života třídy a podporu tvorby vztahů ve třídě. Lektor provede i reflexi s učiteli.

- **Najděte klíč ke svému potenciálu – ing. Marek Pavlík**

Tento program jsme objednali pro žáky 8. a 9. tříd. Je zaměřen na otázku volby povolání. Žáci by si měli uvědomit své silné stránky a osobní hodnoty, měli by objevit svůj skrytý potenciál a ten by měli dále rozvíjet. Program je koncipován na dvě vyučovací hodiny pro každou třídu.

- **Beseda s Policií ČR** je zajištěna pro žáky 9. ročníku. Žákům budou předávány informace o trestněprávní odpovědnosti „náctiletých“, dále o návykových látkách a kybernetické kriminalitě. Lektorkou je nprap.. Martina Frýdová z Krajského ředitelství Policie ČR.

3. Materiální zajištění, schránka důvěry,

Škola je pro prevenci rizikového chování / informační oblast / na dobré úrovni. Je vybavena odbornou literaturou, propagačními letáky, DVD, na chodbách školy jsou výukové plakáty s preventivní tématikou.

Všechna naše opatření pravidelně konzultujeme s vyšším článkem systému prevence rizikového chování (PPP Semily - Mgr. Provazníková), který zajišťuje odbornou pomoc, včetně dalšího doškolování, personální podpory speciálních pedagogů a psychologů a další nabídky vzdělávacích akcí.

Ve škole funguje „Schránka důvěry“, jejímž prostřednictvím mohou žáci anonymně upozornit na různé problémy, které je trápí. Jsou vedeni k tomu, aby tak činili okamžitě, po jakémkoliv konfliktu, který oni sami považují za závažný. Nejlépe se osvědčuje přímý kontakt s vyučujícím, kterému žák důvěřuje a je schopen se na něho s problémem obrátit. Dálkovým způsobem funguje i online schránka důvěry s názvem NNTB.

Konzultační hodiny výchovné poradkyně, metodičky prevence, školní psycholožky a školní speciální pedagožky nejsou přesě stanovené, ale jsou vždy aktuálně po předchozí domluvě. Žáci se také na ně mohou kdykoliv obrátit prostřednictvím schrány důvěry, mailové adresy nebo osobně. Stejně tak mohou kontaktovat i všechny ostatní pedagogy.

Náplně práce pracovníků ŠPP, kontakty na jednotlivé pracovníky, statup ŠPP i program poradenských služeb ŠPP jsou veřejně přístupné na webových stránkách školy i v nově vytvořené místnosti ŠPP.

4. Aktuální stav rizikového chování na naší škole

Většina našich preventivních aktivit je zaměřena na podporu klimatu ve třídě, na vytváření respektujícího a bezpečného prostředí v rámci třídních kolektivů. Nejdůležitější formou je dlouhodobé a soustavné působení třídních učitelů v rámci třídnických hodin a důležitou podporou je i pestrá škála preventivních programů.

V nedávných letech jsme zaznamenali v jedné třídě problém dívek s poruchou příjmů potravy. Proto se na toto téma více zaměřujeme hlavně u dívek v 8. a 9. třídách (výchova ke zdraví).

Situace po dlouhém období distanční výuky je náročná a je třeba zvýšené pozornosti ohledně chování a potřeb našich žáků. Mnohými školními aktivitami se snažíme podpořit i větší psychickou odolnost žáků.

Situace s rizikovými faktory mimo prostory školy je dlouhodobě nemenná, jsou zneužívány především tabákové, alkoholické výrobky a konopné drogy, v posledních letech narůstá problém s nedovoleným kouřením elektronických cigaret, užíváním nevhodných „žvýkacích“ látek nebo nevhodných energetických nápojů.

Spolupráce pedagogických pracovníků naší školy je na příkladné úrovni, vzájemná informovanost je velmi dobrá a metodici jednotlivých oblastí (EVVO, rizikového chování, výchovný poradce, vedení školy atd.) aktivně spolupracují. Spolehlivě funguje i Školní poradenské pracoviště.

Klademe důraz na správnou funkci rodiny a spolupráci se zákonnými zástupci žáků. To by mělo pomoci přispět k dosažení očekávaných vzdělávacích výsledků našich žáků.

5. Rozpočet nejvýznamnějších akcí minimálního preventivního programu na školní rok

Aktivita	Částka	Zdroj financování	z toho rok 2024
Preventivní program Táhneme za jeden provaz	14 000,-	příspěvek MAS, státní rozpočet (ONIV), škola	14 000,-
Preventivní programy společnosti SEMIRAMIS	20 000,-	státní rozpočet (ONIV), zřizovatel, škola, SPŠ	20 000,-
Centrum psychologických služeb Mgr. Šolc	16 000,-	státní rozpočet (ONIV), zřizovatel, škola, SPŠ	16 000,-
Najděte klíč ke svému potenciálu	10 000,-	státní rozpočet (ONIV), zřizovatel, škola, SPŠ	10 000,-
Projektový den – 1. pomoc	20 000,-	státní rozpočet (ONIV), zřizovatel, škola, SPŠ	20 000,-
Přednáška Policie ČR	0,-	zdarma	0
Adaptační pobyt 6. tříd – služby rodiče (ubytování a stravování žáků)	110 000,-	příspěvek rodiče, SPŠ	110 000,-
Adaptační pobyt 6. tříd – služby škola (doprava, ubytování a stravování učitelů)	30 000,-	škola, SPŠ	30 000,-
Celkem	220 000,-		220 000,-
Celkem úhrada škola	110 000,-		110 000,-

Ing. Kateřina Škvorová
metodik prevence rizikového chování

Základní škola
Jilemnice,
Komenského 288,
příspěvková organizace

PaedDr. Václav Korbelář,
ředitel školy